

Małgorzata Ambrosius-Okońska

HISTORIA KONKURSU „OZDABIAMY DOMY KWIATAMI”

Konkurs „Ozdabiamy domy kwiatami” nie istniałby, gdyby Grudziądz nie miał wieloletniej tradycji upiększania miasta sięgającej lat zaborów. Niemieckie towarzystwo powstałe w XIX wieku pod nazwą „Verschönerungsverein zu Graudenz” zrzeszało mieszczan różnych narodowości wokół idei upiększania miasta. Stefan Wodwud, stały wiceprezes Towarzystwa napisał, że zrzeszenie propagujące wśród mieszczan grudziądzkich dbałość o zewnętrzny wygląd miasta i wywodzi swe istnienie z lat 1840 – 1848, ponieważ jednak najstarsze dokumenty dotyczące Towarzystwa Upiększania Miasta w Grudziądzu pochodzą z dnia 10 maja 1862 r. taką datę przyjęto, jako jego powstanie. Towarzystwo Upiększania Miasta działało w Grudziądzu przez kilkadziesiąt lat i zapisało piękną kartę w historii naszego grodu w pracach nad jego upiększaniem. Inicjatywy były wielostronne i nie ograniczano się do prowadzenia akcji wśród mieszkańców dotyczącej upiększania miasta i prowadzenia konkursu „Miasto w kwiatkach i zieleni”.

Powstanie Parku Miejskiego było inicjatywą Towarzystwa Upiększania Miasta. Już 23 lutego 1865 r. uchwalono zwrócić się do władz miasta z propozycją urządzenia na części terenu Lasku Miejskiego publicznych ogrodów czyli Parku Miejskiego. Z grona towarzystwa wybrano komisję parkową, która 15 marca 1866 r. otrzymała z kasy towarzystwa 200 talarów przeznaczonych na rozpoczęcie urządzenia parku. Uroczyste otwarcie parku nastąpiło w 1907 r. W 1914 r. na terenie parku urządzono ogród różany, wzbogacony tarasami widokowymi, pergolami i w okresie późniejszym wodotryskiem. W południowo-wschodniej części parku założono ogród botaniczny, a w centralnej usytuowano restaurację „Leśniczówka” oraz pawilon parkowy. Główne jego wnętrze stanowi staw z okresu II wojny światowej, założony na terenie niecki dawnego wnętrza amfiteatralnego. Najpiękniejszą częścią otwartego w 1907 roku Parku Miejskiego była Aleja Róż z fontanną. Szczególną troską otaczało Towarzystwo Upiększania Miasta Górę Zamkową, Lasek Garnizonowy, zbocza nadwiślańskie oraz Lasek Miejski. W pierwszym ćwierćwieczu towarzystwo wydało na upiększanie miasta 2.113 talarów i 11.200 marek. W następnym ćwierćwieczu wydano 63.962 marek, a suma ta poszła na przyozdobienie Strzemięcina, Góry Zamkowej i Parku Miejskiego. Do efektów działalności towarzystwa należy zaliczyć odnowienie restauracji na Strzemięcinie, wysadzenie brzegów Trynki wielką ilością drzew i krzewów ozdobnych, połączenie ruin zamku na Górze Zamkowej dobudową mostku kamiennego, zadrzewienie terenu przed więzieniem przy ulicy Wybickiego, wybudowanie schodów ze zboczy Góry Zamkowej, urządzenie Parku Miejskiego i wiele innych cennych

dla miasta przedsięwziąć z budowaniem dróg, jak choćby drogą na Strzemięcín. Dnia 18 grudnia 1875 r. towarzystwo powzięło decyzję o wykupieniu z rąk rządowych Góry Zamkowej. Do tej uchwały przychylnie odniosły się władze miasta i takim to sposobem Góra Zamkowa stała się własnością miasta, co pozwoliło na jeszcze piękniejsze zagospodarowanie jej i uczynienie z Góry Parku Zamkowego z Klimkiem jako główną atrakcją.

W trzecim ćwierćwieczu do 1920 r. towarzystwo wydało 46.000 marek. Kwota ta została zużytkowana na obramowanie trawników w parku i ulicach miasta żelaznymi ogrodzeniami, wysadzenie tysięcy drzew i krzewów, tarasowanie zboczy od ulicy Podgórznej. Zakupiono także meble ogrodowe dla Strzemięcína i „Leśniczówki” w Parku Miejskim. Doprowadzono do parku wodociąg, opłacono stróżów i ogrodnika, ulepszono i wytyczono nowe alejki spacerowe.

Podczas I wojny światowej działalność towarzystwa prawie zanikła. Ostatnie zebranie odbyło się 3 lipca 1920 r. Od tej pory zaczynają się polskie czasy Towarzystwa Upiększania Miasta, bo taką nazwę przyjmuje i w 1922 roku powstaje konkurs pod nazwą „Miasto w kwiatach i zieleni”. Pracują w Towarzystwie, przede wszystkim, działacze polskiego pochodzenia. Nadal zachęcają mieszkańców do upiększania miasta. Z danych z roku 1929 wynika, że na 1716 balkonów było 1080 ukwieconych, okien ozdobionych prywatnych 723 i 200 okien w Wojskowej Szkole Żandarmerii. Przyznano 280 nagród rzeczowych. Osiągnięcie doceniane w skali kraju, Grudziądz był nazywany zielonym miastem.

Druga wojna światowa i lata powojenne to bardzo ciężkie czasy dla ludzi i ogrodów, nie sprzyjały myśleniu o dawnych tradycjach, szczególnie międzywojennych. Rośliny w mieście były i wiele osób dbało o upiększanie balkonów czy okien, ale konkurs zniknął na wiele lat wraz z Towarzystwem Upiększania Miasta.

W 1976 roku, kiedy Grudziądzkie Towarzystwo Kultury uzyskało samodzielność i osobowość prawną w jego ramach zaczęła działać Sekcja Miłośników Roślin Ozdobnych, która wskrzesiła tradycję organizowania konkursu i nagradzania mieszkańców miasta, którzy wyróżniają się w dbałości o ozdabianie miasta kwiatami i zielenią. Takie są początki konkursu „Ozdabiamy domy kwiatami”, którego odnalezione w 2021 roku stare protokoły potwierdzają jego istnienie już od początku istnienia GTK czyli w 1925 roku jest 49 konkurs a za rok będzie jubileuszowy 50 raz. Organizowany jest przez wszystkie lata wspólnie przez Grudziądzkie Towarzystwo Kultury i Sekcję Miłośników Roślin Ozdobnych. Wydatnie do uświetnienia konkursu, szczególnie do nagrodzenia mieszkańców przyczyniają się sponsorzy wśród nich od lat: Wydział Kultury Urzędu Miejskiego w Grudziądzu, Spółdzielnia Mieszkaniowa w Grudziądzu, firmy: Sklep Rolniczo-Ogrodniczy Zenony Wnęk, sklep Edrys Sprzęt Ogrodniczy oraz Gospodarstwo ogrodnicze E. J. Tepper. Nie dysponujemy takimi sumami, jak przedwojenni organizatorzy konkursu, ale z roku na rok większa ilość osób jest nagradzana. W 2020 roku było 42 laureatów w 2025 roku 40 laureatów, ale w tym są grupy kilkuosobowe.

Kategorie w konkursie w latach 70. XX w. i teraz różnią się, najpierw były ustalone przez komisję: balkony, okna ogrody przydomowe i całe osiedla, po 3 nagrody w każdej konkurencji i setki dyplomów.

Zmienia się ilość osób nagradzanych, np. rok 1983 to oprócz nagród było 14 wyróżnień i około 100 listów pochwalnych.

W roku 1985 nagród było tyle samo, ale listów gratulacyjnych 200 a głosem doradczym w ocenie były osiedlowe komitety mieszkańców.

W 1984 r. moda na ogródki przy domach przed wejściami stała się na Osiedlu Kopernika powszechna i co ważne trwa do dzisiaj. W zeszłym roku była wyróżniona w tej kategorii Pani, która od 40 lat taki ogródek prowadzi, robi to ponieważ dostając mieszkanie zarząd osiedla nakazał dbać o ziemię przed blokiem i się tak przyzwyczaiła, że chociaż nie musi, robi to dalej.

W roku 1987 wyróżniono 350 osób, które się zgłosiły.

Rok 1988 to 35 nagród i 44 wyróżnienia i nagrody dla zespołu szkół rolniczych, prezesa spółdzielni mieszkaniowej i rady mieszkańców osiedla Kopernik, dla wyróżnionych śpiewał Jerzy Polomski. Uroczystość odbywała się w Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki.

W 1989 roku nagrodzono i wyróżniono 100 osób, ale w tym roku były też nagrody UM w konkursie o Czystość osiedli i były to pieniężne nagrody dla osiedli.

W artykułach choćby z 1991 roku podaje się, że komisja oceniała ukwiecenie dwukrotnie, tak było, auto z biblioteki z komisją jeździło po Grudziądzu i oglądało zgłoszenia. Zgłoszenia składano w Bibliotece Głównej w sekretariacie do 20 maja.

Rok 1992 to 12 nagród głównych – krzewów ozdobnych i 50 roślin doniczkowych dla wyróżnionych, a zespół szkół rolniczych zmontował film o nagrodzonych miejscach.

W artykule z 1994 roku podanych jest 44 właścicieli ukwieconych ogródków i balkonów, których oceniono na ocenę bardzo dobrą i 36 na bardzo dobry minus, ale w tym roku są już wymienione nie tylko osiedla, ale i instytucje wyróżnione: biblioteka główna, zespół szkół rolniczych, Klub akcent dom pomocy społecznej z Nadgórnej. Podsumowanie odbywało się w klubie akcent i połączone było z wystawą kwiatów.

1996 rok to wysyp wyróżnień dla zieleni przy instytucjach: okna poczty, SP 5, Browar, parking strzeżony pana Kowalkowskiego, poza normalną oceną komisja stwierdziła zniszczenia zieleni przez psy i dzieci bez opieki.

2002 rok to 48 obiektów ocenionych w dwóch kategoriach: balkony i okna oraz ogrody. Oceniono ogrody w Tarpnie, Owczarkach, a nawet w Białym Borze. Były to piękne ogrody w nich oczka i skarpy oraz skalniaki.

Aktualnie oceniamy tylko miejsca zgłoszone w granicach administracyjnych miasta, chociaż cieszyłaby możliwość wyróżnienia osób z okolicy, bo jest dużo pięknych miejsc, to środki na to nie pozwalają, bo dojazd też kosztuje.

2008 rok najwyższe wyróżnienie otrzymała znowu mieszkanka osiedla Kopernik i jej balkon, w sumie 20 osób nagrodzono.

Tak konkurs przebiega od wielu lat. Pojawiły się nowe kategorie, bo od kilku lat są urokliwe zakątki i nowa kategoria *Wspólnoty mieszkaniowe*, która wymieniła samorządy mieszkańców. Kilka lat z rzędu nagrodę w kategorii instytucje wygrywała ta sama kawiarnia Fado Cafe i w końcu otrzymało Grand Prix konkursu w postaci pucharu.

Dla organizatorów podnoszenie estetyki Grudziądza to główny cel konkursu, ale liczą się również pobudzanie kreatywności mieszkańców miasta w tym zakresie i poszerzanie wiedzy o pielęgnacji roślin. Konkurs aktualnie prowadzany jest w następujących kategoriach: instytucje, balkony (okna), wspólnoty mieszkaniowe, ogródki przydomowe, urokliwe zakątki, odkrycie roku.

Kategorie w konkursie ulegają zmianom, poszerza się zakres miejsc, które można zgłaszać do konkursu. Jedno się nie zmieniło. Wszystkie osoby i ukwiecone miejsca startujące w konkursie muszą być z Grudziądza. Zgłoszenie może być osobiste, telefoniczne, ale kandydata do konkursu mogą zgłosić sąsiedzi czy rodzina. Można też zrobić to poprzez e-mail.

Komisja Konkursowa ocenia obiekty od końca lipca, natomiast ogłoszenie wyników następuje we wrześniu i jest połączone z uroczystością wręczenia nagród i dyplomów, poczęstunkiem i koncertem grudziądzkich artystów. Kto jest członkiem komisji? Prezes Grudziądzkiego Towarzystwa Kultury, Przewodnicząca Sekcji Miłośników Roślin Ozdobnych, przedstawiciel sponsora, członkowie GTK. O historii powojennych konkursów dowiadujemy się z wycinków gazetowych i kroniki konkursu, pierwsze wklejone wycinki mamy z roku 1983 roku. Niestety Sekcja nie jest tak liczna, jak przedwojennego Towarzystwa, kiedy należało do niego od 300 do 400 osób. Sekcji przez długie lata przewodniczył pan Henryk Polaszek, po panu Polaszku Sekcji przewodniczyła pani Ewa Zalewska a od 2024 roku prowadzi ją pani Elżbieta Tepper.

Z czasem promocja konkursu wykroczyła poza prasowe artykuły i konkurs zaistniał w Internecie, ale cel ciągle jest ten sam: zachęcić mieszkańców Grudziądza do działań na rzecz ukwiecenia miasta. Wręczenie nagród odbywa się przeważnie we wrześniu. Po sezonie ogrodniczym. Były lata, kiedy nagrodzeni w konkursie spotykali się w klubie Akcent, potem był to Klub Centrum SM w Grudziądzu, ostatnie kilka lat to Biblioteka Miejska Filia nr 13 (ze względu na brak barier architektonicznych). Aktualnie sekcja spotyka się w gmachu Biblioteki Głównej i tam planowane są spotkania podsumowujące konkurs. Grudziądzka Telewizja Kablowa pokazuje prace komisji i spotkanie nagrodzonych mieszkańców odbierających nagrody. Opowiadamy o konkursie w Radiu ESKA, artykuł o nagrodzonych miejscach ukazuje się w prasie. Każdego roku serdecznie zapraszamy wszystkich mieszkańców naszego miasta do wzięcia udziału w konkursie, a tym samym wpłynięcia na estetykę Grudziądza.

Ostatnie lata to rozkwit zainteresowania pięknymi, ukwieconymi zakątkami i w konkursie widać, że poziom rośnie z korzyścią dla nas wszystkich chodzących ulicami Grudziądza. Konkurs jest dla miłośników roślin pod różnymi postaciami, ale organizatorami też są miłośnicy – miasta w którym mieszkają i ludzi, którzy dbają o jego wygląd.

Regulamin Konkursu „Ozdabiamy domy kwiatami i zielenią” w Grudziądzu

1. Organizator konkursu:

- Grudziądzkie Towarzystwo Kultury

2. Patronat nad Konkursem

- Wydział Kultury i Sportu UM w Grudziądzu
- Spółdzielnia Mieszkaniowa w Grudziądzu
- Firmy Ogrodnicze zależnie od pozyskania

3. Cele konkursu:

- Promocja miasta oraz jego tradycji w upiększaniu terenów kwiatami i zielenią.
- Promocja pomysłowości oraz nowatorskich rozwiązań dekoracyjnych mających pozytywny wpływ na podniesienie wyglądu i estetyki miasta.
- Poprawa estetyki miejscowości, popularyzacja dbałości o własną posesję, ogród i zielen przy instytucji.
- Wylonienie i nagrodzenie najpiękniejszych ogrodów, tarasów, balkonów, zakątków i zieleni z terenu miasta.
- Popularyzacja ekologicznych form uprawy roślin.

4. Kategorie Konkursu

- balkon, okno lub taras
- ogród przydomowy
- urokliwy zakątek
- zielen przy instytucji
- wspólnota mieszkaniowa
- debiuty

5. Uczestnicy:

- W konkursie mogą brać udział wszyscy właściciele obiektów położonych przy domach jednorodzinnych, wielorodzinnych, blokach mieszkalnych, wspólnotach mieszkaniowych oraz innych obiektach prywatnych i użyteczności publicznej położonych w granicach administracyjnych miasta Grudziądz.
- Udział można brać tylko w jednej kategorii konkursu i dla jednego wybranego obiektu.
- W konkursie nie mogą brać udziału organizatorzy konkursu, członkowie Komisji konkursowej i ich rodziny oraz zwycięzcy dwóch poprzednich edycji konkursu.
- Uczestnik konkursu deklaruje, że wyraża zgodę na wszystkie postanowienia regulaminu i oświadcza, że ponosi odpowiedzialność za wszystkie oświadczenia zawarte w powyższym regulaminie. Uczestnik wyraża zgodę na przetwarzanie danych osobowych przez organizatora na potrzeby konkursu, w tym:
 - zgodę na publikację imienia i nazwiska oraz miejscowości zamieszkania,
 - zgodę na nieodpłatną publikację zdjęć ogrodu uczestnika wykonanych na potrzeby konkursu przez Komisję lub wykonanych przez właściciela zgłaszanego obiektu.

6. Tryb zgłaszania:

- Warunkiem udziału w konkursie jest zgłoszenie udziału do organizatora.
- Zgłoszenie udziału składać można poprzez:

Zgłoszenie telefoniczne lub pisemne na adres siedziby ul. Teatralna 1, Grudziądz 86-300 lub poprzez stronę internetową www.gtk.grudziadz.pl i kontakt e-mail

m.a.o.gtk@gmail.com oraz przez media społecznościowe FB GTK i przez Messenger z załączeniem kilku fotografii (jeśli to możliwe).

Zgłoszenie musi zawierać:

- imię i nazwisko lub nazwę instytucji, dokładny adres, kategorię konkursową, telefon kontaktowy
- w zgłoszeniach elektronicznych mile widziany materiał fotograficzny pozwalający zlokalizować zgłaszany obiekt.
- Materiały konkursowe załączone w formie papierowej nie będą zwracane.
- Komisja konkursowa dokona oceny zgłoszonego do udziału w konkursie obiektu w jednym wyznaczonym terminie dla wszystkich zgłoszeń. Termin zostaje ogłoszony na stronie WWW organizatora.
- Zgłoszenia mogą być składane w czasie trwania konkursu przez: – właściciela obiektu, współwłaściciela (oraz ich pełnoletnie dzieci) – osoby trzecie – pod warunkiem uzyskania zgody właściciela obiektu.

7. Sposób realizacji Konkursu

- Oceny obiektów dokona Komisja Konkursowa.
- Komisja oceniać będzie ogólny wygląd obiektu na podstawie wizyty w obiekcie. Wizyta odbędzie się w terminie ogłoszonym w wyszczególnionych w Regulaminie mediach, lub po ustaleniach telefonicznych. Brak możliwości obejrzenia zgłoszonego obiektu powoduje anulację zgłoszenia.

8. Kryteria oceny obiektu

- Harmonijny wygląd obiektu wynikający z rodzaju zastosowanych roślin i elementów nieożywionych oraz zachowanych proporcji między nimi (ilość punktów 1 – 5)
- Utrzymanie porządku w obiekcie i dobrego stanu technicznego elementów wyposażenia (ilość punktów 1 – 5)
- Utrzymanie roślin w dobrej kondycji (ilość punktów 1 – 5)

9. Nagrody

- Dla zwycięzców i wyróżnionych w konkursie przewidziane są nagrody i dyplomy uczestnictwa w Konkursie.
- Kolejność miejsc będzie wynikała z punktacji Komisji konkursowej.
- Decyzje komisji są ostateczne.
- Ogłoszenie wyników nastąpi podczas uroczystości wręczenia nagród. Informacja o dacie rozstrzygnięcia konkursu opublikowana będzie w lokalnych mediach i na stronie GTK.
- Komisja może przyznawać dyplomy i nagrody honorowe dla długoletnich uczestników konkursu za szczególne osiągnięcia w uprawie roślin i w promocji ukwiecania miasta.

10. Terminy Konkursu

- Termin zgłoszeń do konkursu od 1.05. do 20 lipca danego roku.
- Wizja obiektów w terenie na przełomie lipca i sierpnia po ogłoszeniu na stronie organizatora.
- Zwyczajowym terminem zakończenia corocznej edycji konkursu jest miesiąc wrzesień.

Sekcja działa przy Grudziądzkim Towarzystwie Kultury. Skupia – hobbystów i miłośników roślin, których działaniami kieruje Elżbieta Tepper.

Sekcja organizuje:

- Szkolenia własne w zakresie ochrony i pielęgnacji roślin ozdobnych
- Pokazy i wystawy roślin ozdobnych
- Spotkania ze specjalistami uprawy i ochrony roślin
- Wymianę rzadko spotykanych roślin między członkami Sekcji

Sekcja Miłośników Roślin Ozdobnych odpowiada również za organizację i przeprowadzenie corocznego konkursu „Ozdabiamy domy kwiatami”. Spotkania odbywają się w ostatni wtorek miesiąca w Miejskiej Bibliotece ul. Legionów 28 o godzinie 16.00 – powiadomienia o spotkaniach na FB GTK.

(L.B.S.) Logo KMDG wykonał Grzegorz H. Rygielski.
Redaktor Janusz Hinz. Redakcja Biuletynu KMDG nie odpowiada za treści prezentowane przez autorów.